

OL'NZIELSTER

Uitgave oktober/november 2023

33e jaargang, nummer 132

Vereniging Dorpsbelangen Oldenzijl en Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl

www.oldenzijl.nl/wordpress - www.nicolaaskerkoldenzijl.nl

— DÖRPSHOES —

Lutje Brussel

elke zaterdag	dorpshuis	16.00-22.00
- inloop		
elke donderdag	dorpshuis	vanaf 19.30
- biljarten		
14 oktober	hommesw. 1	20.00
- oktoberfeest		
4 november	dorpshuis	17.00
- mosselen eten		
10 november	dorp	vanaf 9.30
- oud papier		
24 november	dorpshuis	20.00
- jaarvergadering hardrijderijvereniging		
25 november	dorpshuis	tijd volgt
- sinterklaasmiddag		
15 december	nicolaaskerk	20.00
- concert koor Repete		
24 december	dorpshuis	17.00
- kerstdiner		
31 december	volg je oren	idem
- carbidschieten		
1 januari	dorpshuis	0.30
- nieuwjaarwensen		

Oktoberfeest

Vorig jaar werd op 1 oktober een groots Oktoberfeest gevierd. Het kreeg van Johannes de volgende kwalificaties mee: drank, bier, gezellig, fantastische muziek, goed geregeld, bockworst, geweldige avond. Zijn conclusie: volgend jaar weer! En dát is wat er gaat gebeuren, op 14 oktober. Wederom in de schuur van Inge en Johannes, waar iedereen welkom is. Leden van VDO uiteraard, maar ook niet-leden uit Oldenzijl en daarbuiten. Traditioneel horen *dirndls* en *lederhosen* bij het Oktoberfeest, maar in Oldenzijl is de kledingcode, net als vorig jaar, "TV", waarbij de T staat voor "toepasselijk" en de V voor "vrijwillig".

Graven beletteren

Zoals bekend zijn vrijwilligers bezig met het opnieuw beletteren van een aantal grafstenen op het kerkhof rond de Nicolaaskerk. Inmiddels is het familiegraf van de familie Bolhuis aan de zuidoostkant van het kerkhof nagenoeg klaar en dat geldt ook het familiegraf van de familie Rensema daar diametraal tegenover aan de

zuidwestkant. In augustus kwam daar nog het graf bij van de familie Molenkamp aan de noordoostzijde. Dat werd op verzoek van de familie opnieuw beletterd door Peter Veenstra, van Veenstra Natuursteen Uithuizermeeden. Peter is al heel veel jaren werkzaam in deze branche en ook beletteren kan hij als geen ander. We hebben dan ook flink de kunst van hem afgekeken op die mooie augustusdag. (Zie: www.youtube.com/watch?v=8qW-TvMe1C0)

Aan de zuidkant zijn de stenen van Hendrik Jans Dik en Alstje Arkema aangepakt. Op die laatste werd zelfs door Ad nog een nieuw stukje tekst ontdekt: de naam van de steenhouwer! Extra moeilijk zijn de stenen waarvan de teksten niet opliggend maar verdiept zijn gehouwen, zoals bij de steen van Geertje Meijer. Tumierah heeft zich daar met vaste hand over ontfermd.

(Zie: <https://youtu.be/fcSFY1q-hao>)

Verhalende abstracties

De hele maand september hingen in de Nicolaaskerk werken in verf en inkt met als titel *Verhalende abstracties*, ondertekend door AMa, Anneke Maessen. Anneke woont in Amsterdam maar ruilt, samen met haar man Don, af en toe van huis met Ad en Trudy. Zo heeft ze het Groninger land leren kennen en leren liefhebben en zo kwam ze ook in de kerk van Oldenzijl terecht voor deze expositie.

Al haar werk groeit vanuit associaties rond de kernwoorden relatie - ritme - ruimte, woorden die in haar persoonlijke leven een belangrijke lading hebben. Daardoor zijn ze een blijvende inspiratie voor steeds weer nieuwe werken, voor een eigen abstracte beeldtaal: verhalende abstracties. (Foto's: www.nicolaaskerkoldenzijl.nl/06a-fotos/20230903_annekemaessen.htm)

Na een tumultueus begin (de ophangbuis aan de noordkant met daaraan vijf werken was naar beneden gekomen!) trok de expositie veel bezoekers, vooral in het weekend van 16 en 17 september toen Anneke zelf aanwezig was.

Verse makreel!

Al jaren laat elke vrijdagmiddag visboer Sipke van der Kooi uit Jistrum luid weten wat hij zo allemaal

te koop heeft. Niet alles is even goed te verstaan (hij weet zelf ook niet precies wat hij allemaal roept, vertelde hij eens), maar één van zijn waren is "vers gerookte makreel". Maar zó vers gerookt als Abel ze levert... daar kan Sipke niet tegenop. Volleerd hangt Abel de makrelen in een grote rookoven, gestookt met het juiste hout, en rookt ze zo op een welhaast professionele manier. Vanuit eerste hand kan de redactie melden dat deze versgerookte makrelen uitstékend smaken!

Drone

Dat je met een drone mooie beelden kunt maken vanaf een zekere hoogte is wel bekend. We zien dat soort beelden ook meer en meer. Maar om als beginnend dronepiloot al filmend met je drone door het hek van de kerk onder de bomen door te vliegen het kerkhof op is wel heel spannend. Dat is echter wel wat Leo (de Vree) deed toen hij als eindopdracht voor een filmcursus had bedacht een promotiefilmpje te maken over de Nicolaaskerk. (Het filmpje is te zien via: www.youtube.com/watch?v=qttWQfPVPNY)

Komt laet ons opgaen...

Boven de oude ingang aan de zuidzijde van de Nicolaaskerk zit een gevelsteen in de muur waar op staat:

Jesaja. 2. v.3

Komt, laet ons opgaen tot den Bergh des Heeren tot den Huyse des Godts Jacobs op dat hy ons Leere van syne Wegen ende dat wy Wandelen in syne Paden

In de Groninger Kerkbode van 16 september jl. legt historicus en (Gronings) schrijver Tonko Ufkes uit: "Dizze verzen stoan letterlek ien de Biebel; niet ien de Biebelvertaaleng uut 2004 die wij zo dag en deur bruken en ok niet ien de veurege vertaaleng uut 1951, mor ien n nog oldere: de Stoatenvertaaleng uut 1637." Op grond hiervan komt Ufkes tot de conclusie dat de steen "hiel roem noa t joar 1637" geplaatst moet zijn, heel ruim na het jaar 1637 dus. Dat werpt enig licht op de ouderdom van de steen. Maar dan wel "hiel roem".

Oldenzijlster middenstand

De middenstand in Oldenzijl groeit. Hadden we eerder al een fruittrapke, nu staat daar aan de Oldenzijlsterweg 25 de Ol'nzijlster gruintekar. Iets terug heeft nummer 15 ook een mooi winkeltje gekregen, met iedere keer weer een ander aanbod. Voorbijfietsende of wandelende toeristen keren regelmatig op hun schreden terug om te kijken of er iets van hun gading bij is. Aan de Paaptilsterweg 21 staat inmiddels ook een kraampje, met uien en bollen.

Spitsuur

Een deel van de tijd is de Oldenzijlsterweg een rustige dorpsstraat, af en toe een auto, wat fietsers, een loslopende wandelaar. Maar soms is het net een verkeersknooppunt en komt alles precies tegelijk. Spitsuur in Oldenzijl. En dan is de weg amper breed genoeg!

Combinen

Afgelopen weken werd er druk gewerkt op het land. Overall verraadden grote stofwolken waar er op dat moment gecombineerd werd. Toen op een zomeravond de akker rond de boerderij Oldenzijlsterweg 2 aan de beurt was, verdween een deel van Oldenzijl tijdelijk in een soort van avondmist. De geur maakte echter snel duidelijk dat het om een stofwolk ging. Van het combinen. De wind kwam uit een noordelijke hoek. Soms zit het tegen...

Een paar dagen later werd het graan ten zuiden van de Oldenzijlsterweg gecombineerd. Met een 'nieuwe' combine, die qua breedte nog nét over het pad langs Garco en Marjolein paste. Bij opnieuw een noordenwindje, zo'n windkracht 3, zaten bewoners van de Oldenzijlsterweg én de Hommesweg (de akker loopt daar strak achterlangs) nu helemaal goed. Ook toen was er veel stof (dat is nu eenmaal inherent aan combinen) en ook toen waaide het stof richting zuid. Maar nú aan de goede kant van de huizen. Goed getimed, Sietze! Soms zit het mee...

Wichter van De Vries

Eind september, een doordeweekse dag. Een toevallige voorbijganger meldt: *"k Kwam even kiekken woar dei wichter van De Vries wonen."* Wichter van De Vries? Eén "wicht van De Vries" was wel bekend (Jeanne, Hommesweg 4). Maar inmiddels blijkt het dorp nóg een "wicht van De Vries" te herbergen, namelijk Birgit, op nummer 12. Birgit woont in het huis waar Jan (Riemeijer), Caroline en Amy woonden, die inmiddels naar Delfzijl zijn verhuisd.

Het appartement bij Johannes heeft ook een nieuwe bewoner: Diana. Hopelijk kan met Birgit en Diana binnenkort een afspraak gemaakt worden voor een welkomstbezoekje en kunnen ze in een volgende Ol'nzielster nader worden voorgesteld. (Oproepje: krijg je nieuwe burenen? Meld het even bij de redactie. Kunnen we ze welkom heten!)

Licht in de duisternis

Aan de Dijkumerweg in de bebouwde kom heerste tot voorkort een enorme donkerheid. Heel onveilig met al het (boeren)verkeer. Opmerkelijk, want aan de andere drie toegangswegen naar het dorp (Oldenzijlsterweg, Battenweg en Paaptijlsterweg) staan in het bebouwdekomgedeelte wél lantaarnpalen. Dini klom "in de pen". Na negen maanden veel, heel veel mailtjes sturen, bleek dat men eerst nieuwe bekabeling moest aanleggen en dat daar een nieuwe aanbestedingsronde voor gaande was. Maar in de laatste week van september zijn er uiteindelijk drie lantaarnpalen geplaatst. En zo is Oldenzijl weer een stukje (verkeers)veiliger geworden!

Ontmoetingsdag 'Als kanker je raakt'

Zaterdag 27 januari 2024 is er in Veendam voor de noordelijke provincies een ontmoetingsdag voor mensen met kanker, hun naasten en voor mensen die iemand verloren hebben aan kanker. De confrontatie met kanker en/

of verlies van een dierbare heeft een grote impact en roept veel levens- en zingevingsvragen op. Het kan dan prettig zijn om ervaringen met lotgenoten te delen. (Meer info op www.alskankerjeraakt.nl)

Repete brengt kerst naar Oldenzijl

Op vrijdag 15 december geeft het Groningse koor Repete een concert in de Nicolaaskerk. Een reis door de tijd en de wereld met een originele interpretatie van het Engelse *Festival of Lessons and Carols*, traditionele kerstliederen en kerstklassiekers in een nieuw a-capella-jasje. Ook moderne kerstliederen van Sufjan Stevens en Lauren Daigle staan op het programma. De nummers worden afgewisseld met een vertelling van het kerstverhaal. Verschillende moedertaalsprekers lezen in hun eigen taal voor. Zo krijgt kerst in Oldenzijl dit jaar een internationaal tintje. Repete is een koor dat, samen met zijn eigen band, de muzikale grenzen opzoekt en netjes buiten de lijnen van het vertrouwde gospelrepertoire kleurt.

Het concert begint om 20.00 uur. Kaartverkoop aan de deur vanaf 19.30 uur. De toegang bedraagt 10 euro voor volwassenen en 5 euro voor kinderen. Iedereen is van harte welkom!

Meer informatie op Facebook en Instagram (zoek: repete groningen)

Burendag

Het was een gezellige club mensen, zaterdag 30 september, op de barbecue ter ere van de (uitgestelde) burendag. Eigen gevangen forel lag er niet op het rooster (voor het verrassende en originele plan forel te gaan vissen gaven zich slechts drie mensen op) maar wat er wel

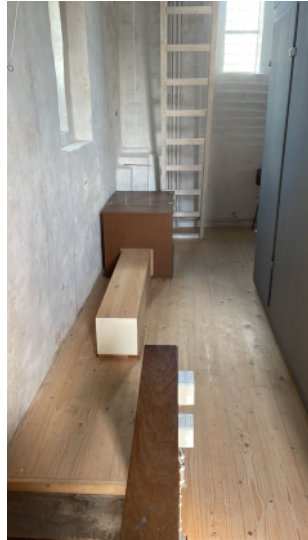
te roosteren viel, was van prima kwaliteit, net zoals de begeleidende salades. Maar wat wil je ook, als Dick ze maakt... Het was wel zaak om je vlees goed in de gaten te houden, want er bleken veel kapers op de kust te zijn: voor je het wist, was je je vlees kwijt!

Consistoriekamer

Consistorie-wát? Deze ruimte, een klein hokje aan je rechterhand als je de kerk binnenkomt, was voorheen de plek waar predikant en kerkenraad voor een kerkdienst bij elkaar kwamen. Het kamertje is maar klein, (de naam is bijna drie keer zo groot als de ruimte zelf) en wordt tegenwoordig gebruikt als opslagruimte en kleedkamer. Door gebrek aan goede opslagmogelijkheden was het, wat oneerbiedig

gezegd, verworden tot een rommelhok. Een tijdje geleden hebben Johannes en Axel planken aan de muur bevestigd en alles een plekje gegeven. Op de foto lijkt het nu haast een directiekamer! Eindelijk weer 'armslag met de benen'. Én het is het ook weer meer een visitekaartje voor gasten en organisten (in de consistoriekamer zit ook de opgang naar het orgel). En passant is de orgelzolder ook nog opgeruimd en schoongemaakt.

Klok

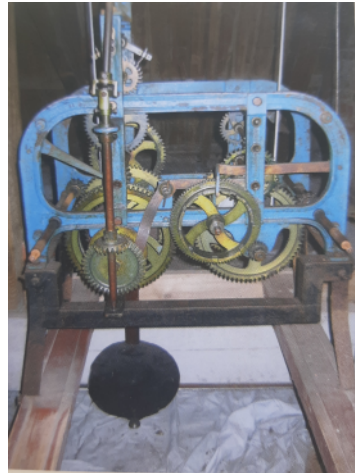
Elke dag om 12.00 uur meldt hij zich: de klok van de Nicolaaskerk. En daarnaast hoor je de klokslag van de hele en de halve uren. Maar hoe zit dat nou eigenlijk? In 1683 werd op de westkant van de kerk een dakruiter gebouwd, een soort torentje. Daarin kwam een klok te hangen met een doorsnede van 57,7 centimeter en een gewicht van 119 kilo. De kerk kreeg toen ook een uurwerk. De gedenksteen aan de noordwand binnen refereert daar aan.

De klok werd eeuwenlang dagelijks geluid door de koster en het uurwerk werd door hem

opgewonden. Nadat de kerk werd overgedragen aan de Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl werd de klokconstructie gerenoveerd en kwam er een automatische luid- en opwindinstallatie. Nu luidt de klok automatisch zes dagen in de week 's middags om 12 uur. Het uurwerk, waarvan de tijd kan worden afgelezen op een wijzerplaat op de dakruiter, wordt aangestuurd via een signaal uit Duitsland, iedere middag opnieuw, om drie uur. Maar goed ook! Het uurwerk gaat namelijk te snel en loopt na een etmaal een minuut of tien voor. Zodra de wijzers voor de tweede keer drie uur aangeven (de eerste keer is 's nachts) staat het uurwerk even stil. Als dan het signaal uit Duitsland komt en het écht drie uur is, beginnen de wijzers weer te draaien.

Je hoort de klok ieder half uur slaan. Dan slaat de hamer op de buitenkant van de luidklok. De klok hangt gewoon stil en de klepel dus ook.

Als de klok luidt, gebeurt er iets heel anders. Dan beweegt de hele klok fors naar links en rechts en zwiept zo de klepel tegen de binnenkant. Waar altijd op moeten worden gelet is dat de klok niet luidt (dus heen en weer zwiept) op het moment van de uurslag (de hamer op de buitenkant van de klok). Als luiden en slaan samen dreigen te vallen, kan de hamer op een eenvoudige manier tijdelijk

buiten bedrijf worden gezet met een zogeheten "vang".

(Live bekijken?: www.nicolaaskerkoldenzijl.nl/04d-terugblik/MKF/2019/mkf_2019_video.html)

Bijzonder is dat de kerk in 1683 al een klok h  d. Tot 1829 stond er namelijk ten zuidwesten van de kerk een losstaande klokkentoren, zoals te zien is op een kadastraal minuutplan uit 1828. In die toren hing een grote luidklok, die vermoedelijk uit de 13e eeuw stamde. In 1829 werd de toren afgebroken. Al die jaren had Oldenzijl dus twee torens, met ieder een luidklok. De klok werd voor fl. 440 verkocht aan Warfhuizen. De 'Oldenzijlster' klok hangt daar nog steeds in de toren...

Meester Glas

**80-jarig bestaan
o. l. school te Oldenzijl**
Oud-leerl. en belangstellenden van de school, die aan de feesten op 22 juni a.s. te Oldenzijl wensendeel te nemen, worden uitgenodigd hun adres en aantal deelnemers zo spoedig mogelijk op te geven bij G. VOGEL te Oldenzijl. Uitnodigingen worden dan na 1 juni verzonden.

Op 22 juni 1956 vierde de school van Oldenzijl zijn tachtigjarig jubileum. Eén van de genodigden was Jan Evert Glas, voormalig hoofdmeester. (Met onder andere Piet Hommes als leerling.)

Glas was in 1931 begonnen als onderwijzer in Roodeschool en

kwam in 1936 naar Oldenzijl, waar hij acht jaar als hoofd der school zou blijven.

Na zijn overlijden in 1999 vond zijn familie een aantal documenten en foto's over de periode in Oldenzijl. Deze brachten ze vorig jaar naar de redactie voor het Oldenzijlster archief. Daarbij was ook een in fraai schoonschrift geschreven toespraak ter ere van het jubileum twaalf jaar later.

Het is erg leuk om de rede van toen terug te lezen. Glas zei hierin onder andere: "Mijn laatste tijdelijke betrekking was te Oldenzijl. 'k Wist eerst maar nauwelijks waar dit dorp lag. M'n vroegere chef uit R. en ik trokken in de zomerdagen nog wel eens door de prachtige landelijke dreven over Oosternieland binnendoor naar de heer Middendorp, het toenmalige hoofd. Vredig en rustig lagen de forse boerderijen en de huisjes bij het prachtig Oud-Romaanse kerkje. Maar naast dit M.E. kerkje stonden twee oude gebouwen. Dat waren de school en het meestershuis.' (nu snap je waar het logo van VDO vandaan komt..., m)

't Had er wel iets van, dat ze ook uit de M.E. dateerden, vooral wat de school betrof. Op onze terugweg zeiden we dan wel eens: "Och, och, om hier aan deze school te moeten werken en in zo'n klein dorpje, daar moet je toch wat voor over hebben." En wat kan het in het menselijk leven toch eigenaardig lopen: op 16 mei 1936 moest ik mijn betrekking als tijdelijk hoofd in Oldenzijl aanvaarden. Acht jaar heb ik er gewerkt. De eerste jaren als ongehuwde, de laatste als gehuwd. En ondanks de mobilisatie en de bezettingsjaren zijn deze jaren voor ons zeer prettig geweest. Nog steeds bewaren wij de meest prettige

herinneringen aan deze tijd in uw dorp doorgebracht. De eerste jaren waren niet zo eenvoudig. Zoals ik reeds memoreerde, werd ik hier tijdelijk benoemd. Daar zat een bedoeling achter. Op de hele school gingen slechts 9 leerlingen. Zal ik ze nog eens opnoemen?

Kl 1: Dina Boersema, Bouwientje Molenkamp, Zus Riemeijer; kl 2: Jan Bakker en Klaas Boersema; kl 3: Kees Oosterhuis; kl 4: Dia Molenkamp; kl 5: -; kl 6: Reina Medendorp en Piet Hommes."

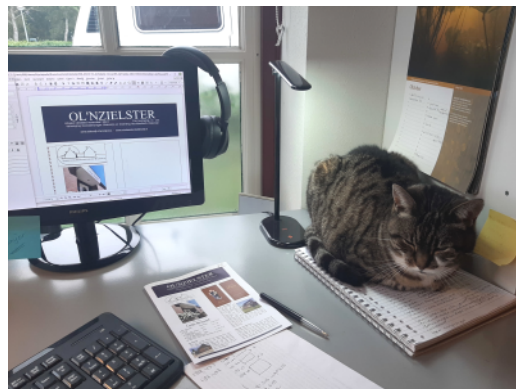
In januari 1938 stelde B&W van Uithuizermeeden op grond van de "concentratiewet" van minister Maaskant voor om de school op te heffen. Dat besluit werd later door Gedeputeerde Staten ongegrond verklaard, waarbij de prognose van 25 leerlingen in de toekomst de doorslag gaf. Glas wijdde lovende woorden aan de inzet van betrokkenen destijds: "Nog alle lof aan de toenmalige oudercommissie en de ouders/voorstanders van deze school voor de eendrachtige samenwerking en het vele werk, wat ze hieraan hebben besteed. Toen deze beslissing was gevallen, werkte het gehele gemeentebestuur van Uithuizermeeden om de gebouwen te verbeteren. Ook de leermiddelen." Over vernieuwing had Glas een opvallend moderne mening blijkt verderop uit zijn redevoering: "Aansturen op differentiatie van de leervakken, opvoeden tot zelfstandigheid en karaktervorming. Dat is en was op een eenmansschool geen nieuws. Men geeft bijna individueel les, waarbij iedere leerling krijgt, wat hem toekomt."

Tot slot geeft hij deze aanbeveling mee: "Probeert U wat U hebt, dat U dat behoudt. Een school en een prachtige kerk die ook zijn moeilijkheden kent. Twee culturele centra. En dat is een rijk bezit." (De foto is uit 1941/1942)

Dierendag

Deze Ol'nzielster is ter ere van dierendag afgerond onder het toeziend oog van Oedipoes.

Bestuur Vereniging Dorpsbelangen Oldenzijl

Dick Knol	voorzitter	06-24614068
Brigitte Donck	secretaris	06-34550850
Albert Jan Geertjes	penningmeester	06-55627134
Paul de Voigt	lid	06-21860445
Eric Zijp	lid	0595-434925

Bestuur Stichting Dorpshuis Oldenzijl

Ad Prins	voorzitter	06-51789981
Martijn Platzer	secretaris	06-26512635
Albert Jan Geertjes	penningmeester	06-55627134
ArneJan Bugel	lid	06-15224882
Christel Uittenbogaard	lid	06-25013790

Bestuur Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl

Koos Dijksterhuis	voorzitter	0595-412238
Marja Spakman	secretaris	0595-464327
Willie Dieterman	penningmeester	06-13446601
Johannes Schollema	lid	06-12958604

Colofon Ol'nzielster

redactie:	Marja Spakman
telefoon:	0595-464327/06-30724508
mail:	marja.spakman@planet.nl

Met bijdragen van:

Ad Prins	Trudy Dehue
Leo van Meurs	Marjolein van den Berg
Dini van der Woude	Linda Bodde
Marion Grassens	Oedipoes

Bronnen

De kerk van Oldenzijl	Teun Juk
Groninger Kerkbode	Tonko Ufkes
Familie Glas	Delpher, Wikipedia, Funda

Verspreiding:

Dick Knol

Digitale versie site:

Anton Klein

Technische steun:

Leo de Vree

Druk:

Blue Mule, Kantens

Kopij voor de volgende Ol'nzielster is welkom, **uiterlijk op 1 februari 2024.** (Bijdragen worden mogelijk ingekort en/of geredigeerd.)